

POZIV JAVNOSTI

V nedeljo, 14. decembra, bo minilo 84 let od razglasitve sodbe Posebnega sodišča za državno varnost, ki je takrat izjemoma zasedalo v Trstu in sodilo 60 ljudem. Vsakoletna prireditev na Opčinah v spomin na žrtve in ostale obsojence se bo tudi letos, 80 let po koncu druge svetovne vojne, odvila na strelišču, ki je zaradi svoje neurejenosti in bližnjega poligona nedostojno in neprimerno prizorišče za krepitev zavesti o preteklosti. Zato sorodniki nekaterih obsojencev na t. i. drugem tržaškem procesu čutimo potrebo in moralno dolžnost, da se oglasimo in spomnimo:

- a) drugi tržaški proces, ki je potekal decembra 1941, je pretrgal življenja Viktorja Bobka, Ivana Ivančiča, Simona Kosa, Pinka Tomažiča in Ivana Vadnala ter v njihove družine prinesel neizbrisno travmo;
- b) še pred začetkom sojenja je v priporu umrl Slavko Škamperle, v mesecih po izreku sodbe pa so zaradi bolezni v zaporih umrli še Andrej Čok, Edvard Mlekuž, Jakob Semec in Adolf Uršič, zato so se tudi njihovi sorodniki soočili z bolečino in travmo;
- c) bolečino ter trajne fizične ali duševne posledice je občutilo tudi preostalih 50 obsojencev na procesu in neizbrisna sled se je zarezala tudi v življenja njihovih najožjih sorodnikov in potomcev;
- d) preiskava, ki se je začela že leta 1940, je zajela več sto ljudi, pri čemer so zaradi aretacij in hišnih preiskav duševno in gmotno trpele številne družine na širokem območju današnje Italije in Slovenije;
- e) italijansko sodstvo in zgodovinarji so na več mestih ocenili, da je bilo sojenje posebnega sodišča nepravilno;
- f) kljub večkrat ponovljenim obljubam predstavnikov oblasti je na območju openskega strelišča dostojno in tiho negovanje spomina na žrtve procesa, na sedemdeset ustreljenih talcev leta 1944 ter na več desetih partizanov, ustreljenih v zadnjih mesecih vojne, še vedno ovirano, zato nadaljnje odlašanje s preureditvijo območja žali spomin na vse žrtve;
- g) spomin na dogajanje med procesom in po njem so vsa ta leta, brez večje institucionalne podpore, v glavnem ohranjali openska društva, domača sekcija Vsedržavnega združenja partizanov Italije ter nekateri posamezniki, ki jim izrekamo globoko hvaležnost ob obžalovanju, da njihovi večkratni pozivi po ureditvi parka miru nimajo odziva.

Iz vseh teh razlogov pozivamo italijanske in slovenske oblasti ter civilnodružbene organizacije, naj se resno zavzamejo za primerno ohranjanje spomina na žrtve tragičnega procesa, začevši z ureditvijo parka miru. Pri tem posebej poudarjamo, da bi bila primerna ureditev prizorišča tragičnega epiloga drugega tržaškega procesa predvsem civilizacijsko dejanje in hkrati simbolična gesta, s katero bi sorodniki in potomci obsojencev začutili razumevanje za težke rane, ki so jih utrpeli naše družine.

December, 2025

Vojko Bobek, sin Viktorja Bobka, Nova Gorica
Vera Sarđoč, hčerka Dorčeta Sarđoča, Trst
Majda Sfiligoj, hčerka Avgusta Sfiligoja, Gorica
Igor Tuta, sin Slavka Tute, Sesljan
Vera Tuta Ban, hčerka Slavka Tute, Sesljan
Ruben Belina, sorodnik Pinka Tomažiča, Ljubljana
Darja Betocchi, vnukinja Dorčeta Sarđoča, Trst
Matija Betocchi, vnuk Dorčeta Sarđoča, Trst
Bojana Bobek, vnukinja Viktorja Bobka, Nova Gorica
Viko Bobek, vnuk Viktorja Bobka, Nova Gorica
Danica Colja, sestrična Pinka Tomažiča, Prečnik
Magdalena Colja Kompan, sestrična Pinka Tomažiča, Ljubljana
Matija Colja, sorodnik Pinka Tomažiča, Trst
Nastja Colja, sorodnica Pinka Tomažiča, Trst
Vera Čok, sorodnica Andreja Čoka, Trst
Kristina Kompan, sorodnica Pinka Tomažiča, Ljubljana
Lia Katarina Kompan Erzar, sorodnica Pinka Tomažiča, Ljubljana
Alenka Kriznič, sorodnica Andreja Čoka, Opčine
Andrej Kriznič, sorodnik Andreja Čoka, Opčine
Marinka Kriznič, sorodnica Andreja Čoka, Opčine
Peter Verč, vnuk Romana Pahorja, Trst
Marko Verri, vnuk Romana Pahorja, Trst